Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאט ערשיינט
דרייאמאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.

אונד קאסטע
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " " אונד 50 קר' ע.-וו.
ווירטעלייאהריג 2 " " אונד 50 קר' ע.-וו.

פיר אויסלאנד
גאנציעהריג 14 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " אונד 50 קר' ע.-וו.
ווירטעלייאהריג 2 " " " 75 " " "

אויף דיעזיי צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
אבאונירען
אונד דער פרענומעראנדאנד-פעסטער
בעגינגס מיט דעם פעסטאנד דער
עסטען בלאטעסט.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין:
פעסט
אלט-נאמסטע נו' 1.

וואהרן מאן אויך דיא פרענומעראנ-
ציאנסגעלדער צו יעדער בעליעביג.

Nr. 9, ניינטער יאהרגאנג פעסט, פרייטאג ה שבט ה.ת'ר'ל'ז'. Pest, den 19. Jänner 1877.

מארגען!

מארגען זאלל נון דער גראסע דענקן-ווירדיגע טאג זיין, אן וועלכעם דיא טירקייא נאך דעם בע-שלוסס דעס «גראסען ראטהעס» דיא פאָרדערונגען אללער אייראָפּעאישען מעכטע פערזוועגען ווירד. דער טירקישע «גראסע ראטה» האט געסטערן זיינע זיטצונג אבגעהאלטען. אין דיעזעס «גראסען ראטה» זאסען איך איניגע קאטהאלישע נייסטליכע דער טירקייא, וויא איך דער גראס-רבבינער פאן קאנסטאנטינאפעל. דיעזעס «גראסען ראטה» ווארדע דיא פראגע קורץ פאָרגעלעגט: «זאלל דיא טירקייא אהרע ווירדע אלס זעלבסטשטענדיגער שטאאט זא וויים העראבזעטצען, דאס זיא זיך פאן דען פרעמדען מעכטען דיא ערגענגנגס דער גובער-נערע פאָרשרייבען אונד איגע פרעמדע איבער-וואכונגס-קאממיסיאן פאָרזעטצען לאססע — אדער ניכט?» — איך דיעזע פראגע האבען אללע 190 מיטגלידער דיעזעס גראסען ראטהעס אונד זא-מיט איך דיא קאטהאלישען נייסטליכען מיט אי-נעם ענטשיעדענען «ניין!» נעאנטוואָרטעט. מארגען ווירד נון דער טירקישע בעפאללמעכטיגטע אין דער קאָנפערענץ דען אבערהגענדען ענטשלוס דעס גראסען ראטהעס מיטטהיילען, וואָרוך דיא קאָנפערענץ געשלאססען ווירד. דיא הערען קאָנ-פערענץ-רעפּרעזענטאנטען פאקטען זאָדאנן אהרע זאכען צוזאמען אונד רייזען מיט גיכטס נאך הויזע.

עס איזט מערקווירדיג אונד זאָנדערבאר, ווענן מאן זא בעדענקט, מיט וועלכען פריעקטען אונד פראגען דיא קאָנפערענץ-מיטגליעדער פאר זעכס וואכען אין קאָנסטאנטינאפעל צוזאמענ-טראטען, אונד וויא ראטה-לאָז אונד פראגלאָז דיא «עטצט איסאיינאנדער געהען. איך אללעס מאכטען זיך אנפאנגס דיא הערען קאָנפערענ-געזאנדטען געפאסט, נור ניכט איך דיעזען שטאלץ אונד איך דיעזע הארטנעקיגקייט דער טירקייא. דיעזע הערען דאקטאָרען קאמען מיט מיקסטרען, מעדיציגען אונד פלאסטערן נאך קאָנסטאנטינא-פעל, וא זיא איגע הייזונגס-בעדירפטיגע, קראנקע טירקייא אין דען לעטצטען צייגען צו פינדען גלייכ-טען — אונד נון פאנדען זיא אנשטאטט דעס קראנ-קען, איגען דיעזען-שטארקען מאגן, דער איהנען אללע מעדיצין-פלאשען אונד רעצעפטע אין דען קאָפּ וויטפט!

נעמאנד האט זיך אבער זא לעבעדיג גע-מאכט אלס רוסלאנד, וועלכעס זיך הייטע «דיא איגען איס דעם קאָפּפּ הערוס שעסט.» רוסלאנד גלייכט «עטצט איגער «פאָגעל-שיכע», וועלכע מאן עס אבשטעקען דער פאָגעל איך איגען אבסט-בוים שטעכט. דיא פאָגעל אבער, «וועלכע זיך אינ-צווישען אבצעזיצען, דאס דיעזע זא שרעקליך אונד פרכטבאר שיינענדע געשטאלט בראָס איגן בעזונג-שטיער מיט אומגעבנדענען פעטצען איזט, איילען רוסטיג איך דען בוים הין אונד לאססען זיך דיא פרכטע ערסט רעכט גוט שמעקען.

נאך פאר איגעס האלבען יאהרע האט מאן פאן רוסלאנד וויא פאן איגער פרכטבאר גראסען מאכט געשפראָכען. בוים איסבריכע דעס קריעגעס אין דער «עסטליכען טירקייא רעבגעטע מאן מיט גראסער געוויסהייט איך דען צערפאללד דער אהנהיין שאן פערפיילטען טירקייא אונד איך דען זיגע דער זיד-סלאוישען קאטהאלישען ווייל דיעזע דאך דאס גראָסע רוסלאנד אלס בעשטצער אונד העלפער הינטער איהרעם ריקען האטטען. — אונד נון האבען דיא זיד-סלאוישען קאטהאלישען מיט דען רוסען צוזאמענ-פאן דער «פערפיילטען טירקייא» פרכטערליכע שלעגע בעקאָממען!

יעטצט רעכנעטע רוסלאנד וויניגסטענס איך איגען «פאָליטישען זיגע», דען עס איך דער מאָנ-פערענען ערינגען זאללטע — אונד נון האט עס איך דער איגע שטעהליכע גיעדעללאגע ערליט-טען. מאן איבערצייגטע זיך, דאס אין דער רוסישען בערען-הויס, וועלכע אנפאנגס זא פרכטבאר גע-שיעגען, נור איין פערפיילטער עזעל שטעקט, דען מאן גאר ניכט מעהר צו פרכטען האט.

דיא הערען סלאוזען מאכען יעטצט גראָסע איגען אב אהרער שרעקליכען ענטטיישונג. זיא קאָممען נון שפעט צור איגזיכט, דאס זיא זיך איך אין געבראָכעגעס ראָהר שטטצטען, אונד נון ברע-בען זיא מיט דעם ראָהר צוזאמען!

«ער האט דענן דיא פאָלאממט דער הערצע-גאָווינער אונד בולגאָרישען רעוואָלוציאָן אנגע-פאָכט? «ער האט דענן מאָנטענעגראָ אונד סער-ביען צום קריעג גענען דיא טירקישע אבערהערר-שאפט געריצט? «ער האט דענן דיא פיעלען גיע-דערלאגען דער זיד-סלאוזען, דיא שרעקליכען גרייעל-טהאטען אונד בלוט-פערגיעסיגנגען פער-שולדעט? — קיין אנדערער אלס רוסלאנד. «ועל-בעס שאן יאהר-צעהנטע הינדורך דורך זיינע פיע-לען אגענטען אונד שפיאָגע אין דער טירקייא ווייטלע אונד דעטצט — אונד נון זיעהט עס, דאס אלל זיינע בעמיהונגען, אלל זיינע אפפער אן מאנ-שאפט אונד געלד, נור שמאך אונד שאנדע איבער דאס רוסישע טרייבען בראבטען!»

«ער העטצט דאס אנפאנגס גענלייבט, דאס יענע גראָסע רוסישע בלאזע, «וועלכע מאן פיר זא אינהאלטספאָלל געהאלטען, זא שענדלך צערפלאט-צען אונד אין איגען לעפערען הייך איפגעהען «ווערדע? מיט בעוואנדערונג «ווערד דיא «וועלטגע-שיכטע דיעזעס יאהר דער רוסישען אהנמאכט אונד גיעדעללאגע פערצייכגען, אונד הערעים אל-לען הערערן סלאוזען אין אייראָפּא דיא לעהרע ערטהיללען, דאס זיא זיך ניכט מעהר איך איגע פאָלקערע-בעדרימענדע מאכט שטטצען זאללען, איך אייגע מאכט, «וועלכע דיא פאָלקער אן דען ראנד דעס גראבעס פיהרט אונד זיא דאגן אין שטיך לאָסט.

«וא קאָנגטען דענן דיא סלאוזען איך נור איגען איגענגליך דראן גלייבען, דאס אין רוס-לאנד, «וועלכעס זיין איגען פאָלק זא הארט בגעב-טעט אונד זא שווער אונטעריאָכט, צור סעפּיאָנג דער טאטהאלישען אין דער טירקייא ארבייטען «ווערדע? — עראָבערונג אונד אונטעריאָכונג וואָרען אממער דאס ציעל רוסלאנדס. דיא בעפיאָנג דער זיד-סלאוישען קאטהאלישען, «וועלכע רוסלאנד אממער אים מונדע פיהרטע, «ואר איגע ליגע, אלל זיין בזיהערגעס געוועדע, אלל זיינע פער-שפרעכונגען «ואָרען לוטטער ליגען — אונד אם עגדע האט זיך רוסלאנד זעלבסט בעלאָגען אונד בעטראָגען!

מארגען «ווירד נון דער גראָסע ענטשיידונגס-טאג זיין, אונד פאן מארגען אנגעפאנגען «ווירד מאן מיט גראָסער שפאנונג אונד גייגיערדע ערוואר-טען, «וואס רוסלאנד נון טהון אונד אונטערנעמען «ווערדע, אם זיין פערלאָרענעס אנזעהען «ווערדע צוריקגעוויגנען צו פאנגען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(איין רוסישעס צירקולער.)

«וא זאָעבען איס בערלין טעלעגראָפירט «ווירד, האט דער רוסישע קאיזער אן אללע רוסישען גע-זאנדטען אין דען פערשיעדענען אייראָפּעאישען שטאאטען איין צירקולער פערזוועגדעט, «וועלכעס איכער דען גענעגנווערטיגען שטאנד דער פאָליטיק אין רוסלאנד קלאָרען אויפשלוס צו געבען שיינט. דיעזעס צירקולער לוטעט: «הערר געזאנדטער! עס אונטערלעגט מעהר קיינעס צווייפפעל, דאס דיא טירקישע רעגיערונג קיינען איגזיגען פונקט ענער פאָרדערונגען אנגעהמען «ווירד, «וועלכע אין דער קאָנפערענץ אין קאָנסטאנטינאָפּעל פעסטגע-שטעללט «וואָרדען. דיא טירקישע רעגיערונג «ווייס עס עבען, דאס דיא אייראָפּעאישען גראָס-מעכטע מיט אהרען דראָהונגען עס ניכט ערנסט מיינען.— «וא «ווייס, דאס «וא זיך דארוך בעשרענקען «ווער-דען, אהרע געזאנדטען פאן קאָנסטאנטינאָפּעל אב-ציבערזיפען. יא, «וא איזט זאָגאר זיכער, דאס «ווענן רוסלאנד מיליטעריש איגשרייטען «וואללטע, דיא גראָס-מעכטע דיעס ניכט שטילשווייגענד דולדען «ווערדען. אונטער זאָלכען אומשטענדען «ווערדען «וא, הערר געזאנדטער, ליכט בערייפען, דאס רוסלאנד «ווענג לוסט האט, זיך גאנץ אללין אין דען קריעג צו שטירצען. אין קיינעס פאללע זאָלל אין זאָלכער שרייט פאר דעס פיהר-יאהרע אונ-טערנאָممען «ווערדען. עס מוס פאר אללעס צייט געוואָגנען «ווערדען; אין דיעזעס פונקטע זינד אללע גראָס-מעכטע איינג. עגגלאנד מאכטע אין דער גאנצען אנגעלעגענהייט איגע גאר פפיפפיגע ראָל-לע שפיעלען. עס «ווירד גערנע זעהען, «ווענן דער מרעגי, אהנע טהיילנאהמע דער איבריגען מעכטע, בלאָס צווישען רוסלאנד אונד דער טירקייא אללין לאָזבריכט. דא אין זאָלכער קריעג אין דיא לעגגע זיך ציעהען «ווירדע אונד דער איסנאנג מאָנאטע אדער פיללייכט יאהרע הינדורך אנגעוויס בליע-בע, זא «ווירדע דאנן עגגלאנד מיט דיינער גראָסען «ווייהייט אלס «שיעדס-ריכטער» אויפטרעטען. נון האט אבער רוסלאנד בייא זיינעם אויפטרעטען גע-גען דיא טירקייא נור דיא אינטערעססען דער מעגשליכקייט אונד גערעכטיגקייט אים איגע, אהנע הערעים פיר זיך זעלבסט אירגענד «וועלכען פאָר-טהייל צעהען צו «וא«לען. נאנץ אייראָפּא דיעסטע מוסטהן זא גוט אלס רוסלאנד דיא פפליכט, נעגען דיא אונמענשליכע בעהאנדלונג דער סלאוישען בעפאלקערונג אין דער טירקייא איגצושרייטען. טראָטצדעם אבער «וא«לען דיא אייראָפּעאישען גראָס-מעכטע ניכטס טהון. יא, נאך מעהר! דיא געפאהר ליעגט זאָגאר נאהע, דאס אים פאללע דעס אויפטרעטענס רוסלאנדס גענגען דיא טירקייא, דיא גראָס-מעכטע זיך פערבינדען «ווערדען, אים דיא טירקייא אין שטיך צו נעהמען. אים הינבליקע איך זאָלכע צישטענדע קאָנן רוסלאנד ניכט דא-ראן דענקען, דען קריעג «פפראיינצעלט» איפצינעה-מען!» — איס דיעזעס צירקולער געוויגנט מאן דיא אובערצייגונג, דאס רוסלאנד אויגגבליקליך אן קיינען קריעג דענגט, «ויל עס פרכט האט, גאנץ אללין דער «וואהלגעריסטעטען טירקייא זיך ענט-גגענגשטעללען. אממערהין שטעללט עס דען קריעג פיר דאס פיהר-יאהר אין איסזיכט. אפפענ-באר האפפט עס, בין דאהין צווייא פאָרטהיילע צו געוויגנען: ערסטענס זיינע רוסטונגען צו פאללענ-דען; צווייטענס פערבינדעטע צו ערווערבען, דא-מיט עס דען קריעג ניכט אללין אויפגעהמען מוס-

---

מארגען!

מארגען זאָלל נון דער גראָסע דענקן-ווירדיגע טאג זיין, אן וועלכעם דיא טירקייא נאך דעם בע-שלוסס דעס «גראָסען ראטהעס» דיא פאָרדערונגען אללער אייראָפּעאישען מעכטע פערזוועגדען «ווירד. דער טירקישע «גראָסע ראטה» האט געסטערן זיינע זיטצונג אבגעהאלטען. אין דיעזעס «גראָסען ראטה» זאסען איך איניגע קאטהאלישע נייסטליכע דער טירקייא, וויא איך דער גראָס-רבבינער פאן קאָנסטאנטינאָפּעל. דיעזעס «גראָסען ראטה» ווארדע דיא פראגע קורץ פאָרגעלעגט: «זאָלל דיא טירקייא אהרע ווירדע אלס זעלבסטשטענדיגער שטאאט זא וויים העראבזעטצען, דאס דיא זיך פאן דען פרעמדען מעכטען דיא ערגענגנגס דער גובער-נערע פאָרשרייבען אונד איגע פרעמדע איבער-וואכונגס-קאָممיסיאָן פאָרזעטצען לאססע — אדער ניכט?» — איך דיעזע פראגע האבען אללע 190 מיטגלידער דיעזעס גראָסען ראטהעס אונד זא-מיט איך דיא קאטהאלישען נייסטליכען מיט אי-נעם ענטשיעדענען «ניין!» נעאנטוואָרטעט. מארגען «ווירד נון דער טירקישע בעפאללמעכטיגטע אין דער קאָנפערענץ דען אבערהגענדען ענטשלוס דעס גראָסען ראטהעס מיטטהיילען, וואָרוך דיא קאָנפערענץ געשלאססען «ווירד. דיא הערען קאָנ-פערענץ-רעפּרעזענטאנטען פאקטען זאָדאנן אהרע זאכען צוזאמען אונד רייזען מיט גיכטס נאך הויזע.

עס איזט מערקווירדיג אונד זאָנדערבאר, ווענן מאן זא בעדענקט, מיט וועלכען פריעקטען אונד פראגען דיא קאָנפערענץ-מיטגליעדער פאר זעכס וואכען אין קאָנסטאנטינאָפּעל צוזאמענ-טראטען, אונד «וא ראטה-לאָז אונד פראגלאָז דיא «עטצט איסאיינאנדער געהען. איך אללעס מאכטען זיך אנפאנגס דיא הערען קאָנפערענ-געזאנדטען געפאסט, נור ניכט איך דיעזען שטאלץ אונד איך דיעזע הארטנעקיגקייט דער טירקייא. דיעזע הערען דאקטאָרען קאמען מיט מיקסטרען, מעדיציגען אונד פלאסטערן נאך קאָנסטאנטינא-פעל, וא זיא איגע הייזונגס-בעדירפטיגע, קראנקע טירקייא אין דען לעטצטען צייגען צו פינדען גלייכ-טען — אונד נון פאנדען זיא אנשטאטט דעס קראנ-קען, איגען דיעזען-שטארקען מאגן, דער איהנען אללע מעדיצין-פלאשען אונד רעצעפטע אין דען קאָפּ וויטפט!

נעמאנד האט זיך אבער זא לעבעדיג גע-מאכט אלס רוסלאנד, וועלכעס זיך הייטע «דיא איגען איס דעם קאָפּפּ הערוס שעסט.» רוסלאנד גלייכט «עטצט איגער «פאָגעל-שיכע», וועלכע מאן עס אבשטעקען דער פאָגעל איך איגען אבסט-בוים שטעכט. דיא פאָגעל אבער, «וועלכע זיך אינ-צווישען אבצעזיצען, דאס דיעזע זא שרעקליך אונד פרכטבאר שיינענדע געשטאלט בראָס איגן בעזונג-שטיער מיט אומגעבנדענען פעטצען איזט, איילען רוסטיג איך דען בוים הין אונד לאָסען זיך דיא פרכטע ערסט רעכט גוט שמעקען.

נאך פאר איגעס האלבען יאהרע האט מאן פאן רוסלאנד וויא פאן איגער פרכטבאר גראָסען מאכט געשפראָכען. בוים איסבריכע דעס קריעגעס אין דער «עסטליכען טירקייא רעבגעטע מאן מיט גראָסער געוויסהייט איך דען צערפאללד דער «וא«לען שאן פערפיילטען טירקייא אונד איגע דער אהנהיין דיעזע דאך דאס גראָסע רוסלאנד אלס בעשטצער אונד העלפער הינטער איהרעם

צווייא העטטען, קראָד דורך דאס אייפֿגעריססענע גיטטער אונד לאנגטע זאָ אינ'ס פֿרייע, אין איינעם בענאכבארטען האָפֿפֿע-שאנקע וואורדע ער מיט דעם געשטאָהלענען שאטצע פֿאָן ליב קנעכט ערוואַרטעט. — נין בעגאנן דיא אונטערהאנדלונג וועגען דער טהיילונג. דאס קינד, וועלכעס דען ווערטה דעם געשטאָהלענען גוטעס גאר ניכט פֿערשטאנד, באָט דעם ליב קנעכט 2 זעכסערל אָדער דיא זילבערנע "יד" אן. לעכעלנד זאגטע ליב קנעכט: האָרסט דוא, פֿישעלע! אונזערע חכמים זאגען אירגענד וואָ: "ווענן מאן דיר איינע האנד רייכט, זאָ זאָללסט דוא דיעזע ניכט צוריקשטאָסען." אויך דוא רייכסט מיר דיא "יד": איך וויל זיא גערן אננעהמען. נין פֿיהרטע ליב קנעכט דען יונגען פֿישעל צו איינער טראָדלערין, נאמענס מאריע וואגנער, וואָ זיא דאס געשטאָהלענע פֿערקויפֿטען. נאָך אן דעמזעלבען טאגע וואורדע יעדאָך ליב קנעכט זאממט פֿישעל ראָטהענבערג ערווישט. זיא זינד נינמעהר וויעדער אין האַפֿט, אבער ניכט אין איינער סינאגאָגען-האַפֿט, וואָ זיך עטוואס שטעהלען לאָסט. דאס אורטהייל וואורדע נאָך ניכט געשפראָכען, וויל פֿאָר אללעם אויך דיא טראָדלערין וואגנער אייסגעהאָרט ווערדען מוס!

*) (איינע טשערנאיעף-רעוואָלוציאָן אין פראג.) דאס דער סערביש-רוסישע מייל-העלד אונד טרונקענ-באָלד טשערנאיעף איים פראג פאָליצייליך אייסגעוויעזען וואורדע, האבען וויר בערייטס אין פֿאָריגער נימער קורין בעריכטעט. נין ליעגען איבער דיעזע אנגעלעגענהייט נאָך פֿאָלגענדע אינטערעסאנטע מעלדונגען פֿאָר: אם 13-טען דיעזעס מעהרטע טשערנאיעף איים דער סלאווישען קירכע אין פראג אין זיין קוואַרטיער צוריק. אין זיינער וואָהנונג פֿאנד ער יעדאָך שאָן דען פֿאָליציי-שעף, העררן קרייצער, פֿאָר, מיט דעם בעפֿעהלע, דאס טשערנאיעף מיט דעם נעכסטען אייזענבאהנ-צוגע פראג אונד גאנץ באָהמען צו פֿערלאססען האבע. טשערנאיעף פראָטעסטירטע געגען דיעזע אייסווייזונג, דא ער ריסישער אונטערטהאן זייא. העדר קרייצער קיממערטע זיך אים דיעזען פראָטעסט אייך אים גערינגסטען ניכט, ליעס אללע צימער דעם ליעבען טשערנאיעף מיט פאָליצייא-מעננער בעזעטצען, דאמיט קיינער דער פראגער סלאווען צו איהם צוגעלאססען ווערדע. דיא סלאווישען בלעטטער שלוגען היעריבער פֿירכטערליכען לערם אונד רייצטען דאס פֿאָלק צום ווידערשטאנדע געגען דיא אייסווייזונג טשערנאיעפֿ'ס אויף. אים 6 אוהר אבענדס וואַרען אויף דעם זאָגענאננטען פראגער "ראָססמארקט" בערייטס אן 4000 סלאווען פֿערזאממעלט, אים גאססענ-שקאנדאלע צו מאכען. דיא פאָליצייא טריעב דיעזע מענשען-מענגע אייסאיינאנדער. נין צאָגען זיא אין גראָסען הייפֿען פֿאָר דער וואָהנונג דעם טשערנאיעף פֿאָראיבער. טשערנאיעף שטעללטע זיך אנ'ס פֿענסטער אונד גריסטע פֿריינדליכסט דיעזען שפעק-טאקעל-מאכערן. דער פאָליצייא-שעף קרייצער ערזוכטע נין דען טשערנאיעף, זיך פֿאָם פֿענסטער צו ענטפֿערנען, אים דען פֿאָבעל דורך זיין ערשיינען ניכט נאָך מעהר צו ערמונטערן. דאָך טשערנאיעף ערווידערטע גראָב: "איך ענטפֿערנע מיך פֿאָם פֿענסטער ניכט; איך וויללט פֿיעלמעהר אן דאס פֿאָלק איינע אנשפראכע האלטען!" דא ליעס דער פאָליצייא-שעף איין גאנצעס באטאלליאָן אינפֿאנטעריע פֿאָר דיא וואָהנונג טשערנאיעפֿ'ס מארשירען. יעטצט ערסט צאָג זיך טשערנאיעף פֿאָם פֿענסטער צוריק אונד בעגאנן זיינע קאָפֿפֿער צו פאקען. אויף דער גאססע דויערטע אינדעס דער לערם פֿאָרט. צאהלרייכע פֿערהאַפֿטונגען מיסטען פֿאָרגענאָממען ווערדען. דיא שטראסען, וועלכע צום שטאאטס-באהנהאָפֿע פֿיהרען, וואורדען מיליטעריש בעזעטצט. דער שטאאטס-באהנהאָף וואורדע פֿאָן פאָליצייא-וואכען אימשטעללט. אבענדס אום 3 פֿיערטעל אויף אכט בעגאב זיך טשערנאיעף אין בעגלייטונג איינעס קאָממיססערס צים בערייט געהאלטענען וואגען, נאכדעם ער נאָך פֿאָרהער דאס פֿענסטער געאָפֿפֿנעט אונד דער פֿאָלקס-מענגע אבשיעדס-גריסע הינייסגעווינקט האטטע. פֿאָר דעם וואגען אנגעלאנגט, וואָללטע טשערנאיעף ניכט איינשטייגען אונד זאגטע: "איך ווייכע נור דער געוואלט!" דער קאָממיססער ערווידערטע היערויף לעכעלנד: "נין, ווענן זיא בלאָס איין ביסכען "געוואלט" ווינשען, זאָ זאָללען זיא היעריבער ניכטס צו קלאגען האבען. איך בעפֿעהלע איהנען אלזאָ, זאָפֿאָרט איינצושטייגען!" נין זעטצטע זיך דער וואגען אין בעוועגונג *אונד פֿיהר ביז צום באהנהאָפֿע. ביים לאָזען דער פֿאָהרקארטען זאגטע טשערנאיעף צום קאָממיססער שפאָטטיש: "זעהען זיא, איך טהוע יעטצט אללעס, וואס זיא וואָללען; זאָלל איך אייך פֿיר דיא פאָליצייא-מעננער פֿאָהר-קארטען לאָזען, דיא מיך בעגלייטען ווערדען? איבריגענס ווערדע איך אן דער באָהמישען גרענצע אבשטייגען אונד מיך ניכט וויטער פֿאָם פֿלעקע ריהרען." — איינע פראגער דעפעשע פֿאָם 14-טען דיעזעס מעלדעט: ענדליך איזט טשערנאיעף גליקליך איבער דיא גרענצע געבראכט וואָרדען. שקריישאָווסקי, דער הערייסגעבער דער פראגער "פאָליטיק", בעגלייטעטע איהן ביז נאָך דרעזדען, אים אין דיעזער הייפטשטאדט זאכסענס נייע שפעקטאקעל צו מאכען. קורין פֿאָר זיינער אבריישע ערהיעלט טשערנאיעף בעגריססונגס-דעפעשען פֿאָם גראָס-פֿירסטען ניקאָלאי, דעם ריסישען אבער-קאָממאנדאנטען דער דאָן-ארמעע, אונד פֿאָם פֿירסטען מילאן אין בעלגראד. דער ריסישע געזאנדטע אין וויען, העררן נאָווייקאָף, וואָללטע דען אייסווייזונגס-בעפֿעהל געגען טשערנאיעף ריקגענגיג מאכען. דער שטאטטהאלטער ערקלערטע יעדאָך, דאס דיעזע אייסווייזונג אויף האָהען בעפֿעהל ערפֿאָלגט זייא, וועסהאלב דערזעלבע ניכט צוריקגענאָממען ווערדען קאָננע. פֿאָרלייפֿיג זינד וועגען דיעזער טשערנאיעפֿ-רעוואָלוציאָן 52 סלאווישע רעדעלספֿיהרער הינטער שלאָס אונד ריגעל געבראכט וואָרדען.

בריעפֿע דער רעדאקציאָן.

אן פֿיעלע: וויר ווערדען פֿאָן פֿיעלען זייטען אויפֿגעפֿאָדערט, איהנען דאס "געזעטץ" איבער דאס "שאנקרעגאל" צוצוזענדען, וועלכעס אין אונזערעם בלאטטע פֿאָר קורצעם פֿעראָפֿפֿענטליכט וואורדע. עס וואר דיעס יעדאָך קיין "געזעטץ", זאָנדערן איין "ערלאסס" דעס מיניסטעריאומס דעס איננערן, וועלכער אן אללע קאָמיטאטס-בעהאָרדען גערעכטעט וואורדע. האָפֿפֿענטליך ווערדען דיא שטוהלריכטער דיעזען ערלאס באלד אין הענדען האבען.

פֿערלאָזונג
דער סאלם-לאָזע.

ביא דער אם 15-טען יענער 1877 פֿאָרגענאָממענען ציעהונג דיעזער לאָזע פֿיעל דער הייפט-טרעפֿפֿער מיט 40,000 גולדען אויף נ' 27552 — דער 2-טע טרעפֿפֿער מיט 4000 גולד' אויף נ' 89059; אונד דער דריטטע טרעפֿפֿער מיט 2000 גולד' אויף נ' 87101; פֿערנער געוואננען: יע 400 גולדען נ' 21563 אונד 69203; יע 200 גולד' נ' 32914 35977 48411 אונד 88480; יע 120 גולד' נ' 7986 20736 28437 68395 73086 86755 88945 אונד 97982; יע 100 גולד' דיא נ' 2422 4652 4692 6959 8331 30021 30524 45394 45956 53245 71570 89235 אונד 93653.

געשעפֿטסבעריכט

פעסטער פרייזע

געטריידע-געשעפֿט. פֿאָן ווייצען וואר נעכסטען וועניג צו מארקטע געבראכט, דער פֿערקויף וואר גוט, פֿערקויפֿט וואורדען 15000 מעטצען.

ווייצען, טהייס 1900 מעטערצטר. 77,8 קילאָגראמם 13 גולד. 45 קר. — — 200 מעטערצטר. 77 קילאָגראמם 13.40 גולדען. — — 400 מעטער-צטר' 77 קילאָ 13,42 גולדען. 4200 מעטערצטר' 77קילאָ 13,40 גול. 200 מעטער-צטר. 76,8 קילאָ 13,25 גולדען.

ווייצען פער פֿריה-יאהר 12,70—12,80 גולד.

קוקורוץ פער מאי - יוני 6,62—6,70 גולדען.

האפער פער פֿריה-יאהר 7,92—8,03 גולד.

רעפס-קאָהל פער אויגוסט - סעפטעמבער 16 — $16\frac{1}{8}$, באנאטער פער יולי-אויגוסט $15\frac{1}{4}$—$15\frac{1}{8}$ גולד.

וויענער פרייזע.

פעטראָלעאום $34\frac{1}{2}$—35 גול. פער100 ק.

וויענער שלאכט-פֿיהמארקט. דער אייפֿטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פֿיהמארקטע אם 15-טען ד. מ. בעטרוג 2234 שטיק, דאפֿאָן וואַרען: 1435 אונגארישע 444 פאָלנישע אונד 355 דייטשע. — דאס געשעפֿט וואר גוט, דיא פרייזע שטעללטען זיך פער100 ק': אונגארישע שטאלל-אָכסען 50 — 58 גולד. פאָלנישע 53 — 55 גולד. דייטשע 50—55 גולדען. —

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטעור: מאיר בר"י רייז.

פֿרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פֿריכטע	קוואַליטעט פער העקטאָל.	פער 100 קילאָגר.	פֿריכטע	קוואַליטעט פער העקטאָל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען נייער באנאטער	—	—.——.—	קאָרן	72	9.60—9.70
" "	—	—.——.—	גערסטע מאלץ	62	8.55—7.20
" "	—	—.——.—	גערסטע פֿיטטער	62	7.——6.45
" "	—	—.——.—	האפער	41	7.90—7.70
" "	—	—.——.—	קוקורוץ באנאטער		6.70—6.—
" "	—	—.——.—	אנדערער	73	5.90—5.50
" "	—	—.——.—	הירזע		5.70—5.70
" טהייס	74.6	12.25—12.40			
" "	75.5	12.50—12.70			
" "	76.4	12.80—12.90			
" "	77.3	13.——13.10			
" "	78.3	13.20—13.30			
" "	79.2	13.35—13.45			
" "	80.1	—.——.—			
" פעסטער באָדען	74.6	11.75—11.85			
" "	75.5	11.95—12.15			
" "	76.4	12.30—12.45			
" "	77.3	12.55—12.70			
" "	78.3	12.80—12.90			
" "	79.2	12.95—13.05			
" "	80.1	—.——.—			
" ווייסענבורגער	74.6	12.30—12.45			
" "	75.5	12.55—12.75			
" "	76.4	12.85—12.95			
" "	77.3	13.05—13.15			
" "	78.3	13.25—13.45			
" "	79.2	13.40—13.50			

טערמינע		פער 100 קילאָגר.
ווייצען	פער פֿריה-יאהר	12.70
"	"	—.—
קאָרן	פֿריהיאהר	—.—
קוקורוץ		6.62—
גערסטע		—.—
האפער	פֿריהיאהר	7.92—
		—.—
רעפס		16.—

כאללען-מעהל		ק' פֿל.
נומער 0		25.25
" 1		24.25
" 2		23.50
" 3		22.50
" 4		21.75
" 5		19.75
" 6		19.—
" 7		17.80
" 8		14.75
" 8½		12.75
שפיריטוס: אלטע	פֿעסטער פראָמפט	34.—
נייע	" קאַססאבעל	30.50

קורז-טאבעללע פֿאָם 16. יענער

געלד-קורז	ק' פֿל.
זילבער-אגיא	115.80
דוקאטען	5.98
פֿראנצויזיש-אונגארישע 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פֿראנקס)	10.05
נאפאָלעאָנדאָר	10.05
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	61.90
20 מארקשטיקע	12.37
פאפיער רובעל	1.55

לאָזע.	ק' פֿל.
1839-ער ראָטשילד-לאָזע גאנצע	280.50
דיעזע פֿינפֿטעל	280.50
1854-ער 4 פֿערצענטיגע שטאאטס-לאָזע	107.50
1860-ער גאנצע	112.25
דיעזע פֿינפֿטעל	121.50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	134.50
דיעזע " 50 "	134.—
[illegible] רעגולירונגס	21.50
[illegible]-לאָזע	17.80
קרעדיט-לאָזע	161.50
[illegible]-לאָזע צו 40 גולדען	35.25
דאָנוי-דאמפֿשיפֿפֿארטס-לאָזע	95.—
אינזבּרוקער לאָזע	18.—
[illegible] צו 10 גולדען	14.50
[illegible] " 20 "	14.75
[illegible] " 40 "	33.75
פאלפֿי " 40 "	32.50
ווינדישגרעץ " 10 "	13.50
סאלם-לאָזע " 40 "	—.—

לאָזע.	ק' פֿל.
וואלדשטיינער לאָז צו 20 גולדען	16.—
סט. גענאָיס " 40 "	99.—
[illegible] " 20 "	21.75
[illegible] " 100 "	118.75
דיעזע " 50 "	60.—
וואלדשטיין " 20 "	26.—
ווינדישגרעץ " 20 "	28.—
אונגארישע פראַמיענלאָזע צו 100 גולד.	73.—
דיעזע צו 50 גולדען	73.—
וויענער לאָזע	94.25

ווערטה-פאפיערע.	ק' פֿל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	73.50
טעמעשוואר-באנאטער	71.50
זיבענבירגישע	71.50
גאליציש	83.50
בוקאָווינער	82.—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	97.75
וויינגערטען-אבלייזונגס-אבליגאציאָנען	72.50
פֿאנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדענקרעדיט-אינסט. צו 5 פראָצענט	86.25
דער אונגארישען היפּאָטעקען באנק צו 5 פראָצענט	79.25
דער אונגארישען [illegible] אינסט. צו 5 אונד פראָצענט	81.—
דיעזע צו 6 פראָצענט	—
דער פעסטער קאָממערציאל-באנק	85.—

גענזונדהייט בעססערט זיך צוזעהענדס. גראָס-פֿירסט
ניקאָלאי, אָבערקאָממאנדאנט דער רוסישע זיד-
ארמעע." — פֿרייליך האבען איהם דיעזע טעלע-
גראפֿישען דעפּעשען ניכטס געהאָלפֿען. ער מיסטע
אברייזען. וועהרענד דער גאנצען רייזע פֿאָן פּראג
נאך דרעזדען טראנק ער באלד שאמפּאניער, באלד
רוהם. אן דען פֿערשיעדענען אייזענבאהנ-שטאציאָ-
נען פֿאנדען איבעראלל פֿאָלקס-פֿערזאממלונגען
שטאטט, אום דען "בעריהמטען" מאנן צו זעהען.
דאָך עס זאה איהן ניעמאנד, דא ער זאָ בעזאָפֿפֿען
וואר, דאס ער דען וואגגאָן פֿיר קיינען אויגענבליק
פֿערלאססען קאָננטע. פֿאָן דרעזדען ווירד זיך
טשערנאיעף נאך ענגלאנד אונד פֿאָן דאָרט נאך
איטאליען בעגעבען. וואס טשערנאיעף מיט דיעזער
רייזע אויסריכטען וויל? נון, איבער איינען "בע-
זאָפֿפֿענען" לאָססט זיך וואָהל קיין "פּירוש" מאכען.

*) (איין יידיש רומענישעס קאָמיטע אין בערלין.) וויא בעריכ-
טעט ווירד, האט זיך וועגען דער פֿאָרטוועהרענדען
יודען-פֿערפֿאָלגונגען אין רומעניען אין בערלין איין
יידישער פֿעראיין געבילדעט אונטער דעם טיטעל
"יידיש-רומענישעס קאָמיטע". דיעזעס איבעררייכ-
טע דיעזער טאגע עבענפֿאללס איין געזוך אן דאס
דאָרטיגע מיניסטעריאום דעס אייסערן אין אנגע-
לעגענהייט דער רומענישען יודען. דער מיניסטער
דעס אייסערן גאב דיא פֿערזיכערונג, דאס ער
אללעס אויפֿביעטען ווערדע, דאמיט דיא קאָנפֿע-
רענץ אין קאָנסטאנטינאָפּעל דיא רומענישע יודענ-
פֿראגע אין דיא האנד נעהמע. גלייכצייטיג ערגערט
זיך איין בערלינער בלאטט איבער דען גראפֿען
אנדראשי, דאס ער אין דיעזער אנגעלעגענהייט צו
וועניג געטהאן. דאס שיינט אונס יעדאָך אונריכטיג.
ערסטענס האט יא בעקאננטליך גראף אנדראשי
דעם עסטערייכ-אונגארישען גענעראל-קאָנזול אין
בוקארעסט דען אויפֿטראג ערטהיילט, דאריבער
שטרענגע צו וואכען, דאס זאָלכע געוואלט-אקטע
געגען דיא יודען זיך ניכט וויעדערהאָלען. צווייטענס
אבער האט גראף אנדראשי אין דיעזער זאכע דיא
הענדע ציעמליך געבונדען. זאָבאלד ער מיט רו-
מעניען איינען האנדעלס-פֿערטראג אבגעשלאָססען,
וועלכער פֿיר דיא יודען דריקענדע בעשרענקונגען
ענטהאלט, קאנן ער ניכט מעהר מיט געהעריגעם
נאכדרוקע אין דיעזער זאכע אויפֿטראָטען. איין
פֿעהלער ערצייגט איינען אנדערן.

*) (איין "לוח"-הענדלער אונד דיא ערצהערצאָגין מאריע וואַ-
לעריע.) זייט לענגערער צייט האָלט זיך אין
פעסט-אָפֿען איין שטוממער יודע אויף, וועלכער
מיט "לוחות" האנדעלט. עס איזט דיעס איין ביט-
טערעס געשעפֿט, וואָפֿאָן געוויס נאָך ניעמאנד רייך
וואורדע. פֿאָר קורצעם ערסט שריעב דיעזער שטומ-
מע בעטטלער אים געשעפֿטע איינעס היעזיגען
"מוכר ספרים" פֿאָלגענדען וויטץ אויף: "פֿיעלע
בעקער האבען זיך היער בערייטס הייזער געבויט.
דיעזע הייזער זינד "אויס קליינען זעממעלן" ער-
בויט וואָרדען. דאס הייסט: דיא בעקער זינד רייך
געוואָרדען, וויל זיא דיא זעממעלן זאָ קליין באק-
טען! נון מאכטע איך גיר גערנע וויססען, ווענן דיא
בעקער "אויס קליינען זעממעלן" זיך הייזער ער-
בויען קאָננען, ווארום זאָללטע איך מיר אויס דיעזען
קליינען יידישען לוחות ניכט עבענפֿאללס ענדליך
איין הויז ערבויען קאָננען?" — דיעזער טאגע הוי-
זירטע דערזעלבע מיט זיינען לוחות אין דער אָפֿנער
פֿעסטונג. יעדען פֿאָראיבערגעהענדען ווינקטע ער
ביטטענד אן, איהם איינען "לוח" אבצוקויפֿען. דאָך
דיא מייסטען לייטע האבען הייטע בראָד-זאָרגען
אונד קיינע לוחות-זאָרגען. ער קאם עבען פֿאָר דער
קאָניגליכען בורג אן מיט זעהר בעטריבטעם גע-
מיטהע, דא ער דען גאנצען פֿאָרמיטטאג קיינען
איינציגען "לוח" פֿערקויפֿט האטטע. פּלאָטצליך קאם
איינע עקוויפּאַש אנצופֿאהרען. דער שטוממע יודע
היעלט איינען לוח עמפּאָר אונד מאכטע דאבייא
איין זעהר ריהרענדעס געזיכט. דיא עקוויפּאַש
בליעב שטעהען. צווייא דאמען זאססען אין דערזעל-
בען. צור רעכטען איין ענגעל-היבשעס פֿריילין, צור
לינקען איינע עטוואס בעיאהרטערע פֿרויא. נון ער-
האָב זיך דאס יונגע פֿריילין, רייכטע דעם שטום-
מען יודען איינע צוזאממענגעראָללטע באנק-נאָטע
אונד נאהם דען לוח אין עמפּפֿאנג. דאס יונגע פֿריי-
לין וואר קיינע אנדערע אלס דיא טאָכטער אונ-
זערעס קאָניגס-פּאארעס, דיא ערצהערצאָגין מאריע
וואלעריע, דיא נאך איינער לאנגען קראנקהייט אין
בעגלייטונג איהרער ערציעהערין צום ערסטען
מאלע אויספֿוהר. זיא בענוצטע מיט פֿריידען דיא
פֿעראנלאססונג, בייא דיעזער געלעגענהייט איינע
וואָהלטהאט אויסצואיבען. אונד וויא דיעזע וואָהל-
טהאט אויסזיעהט! איזט עס ניכט זעהר עדעל,
דאס זיא, אום דען שטוממען יודען ניכט דורך איין
אלמאָזען צו בעשעמען, זאגאר דען לוח ענטגעגענ-
גענאָממען האט! איינע שטונדע שפּעטער בעפֿאנד
זיך דער שטוממע יודע וויעדער בייא דעם מוכר
ספרים, בייא וועלכעם ער דיא לוחות איינקויפֿטע,
ענטפֿאלטעטע איינע 50 גולדענ-באנק-נאָטע אונד
שריעב פֿאָלגענדען זאטץ אויף: "איין הויז
האבע איך מיר פֿיר דיא יידישען לוחות
וואָהל נאך ניכט ערבויט, אבער איינע 50 גולדענ-
נאָטע פֿיר איינען יידישען לוח איזט אויך ניכט
עטוואס געוואָהנליכעס. פֿרייליך איזט אויך איין
זאָלכער ענגעל וויא אונזערע געליעבטע ערצ-
הערצאָגין מאריע וואלעריע אויך ניכט עטוואס גע-
וואָהנליכעס." —

*) (איזט דאס בראננטוויינ-טרינקען מאריך ימים?) וויא דיא
צייטונגען מעלדען, איזט דיעזער טאגע אין סמירנא
(קליינ-אזיען) איין מעהל-הענדלער געשטאָרבען
אים אלטער פֿאָן 132 יאהרען. זיין הויז-ארצט פֿער-
זיכערטע, דאס דיעזער מאנן טעגליך 400 גראמם
בראננטוויין אויסגעטרונקען. יעמאנד פֿראגטע דען
דאָקטאָר, אָב דען דיעס ניכט איין בעוויז זייא,
דאס דער בראננטוויין דאס לעבען פֿערלענגערע?
דער דאָקטאָר, דער נאטירליך דען בראננטוויין ניכט
אלס מאריך ימים-מיטטעל עמפּפֿעהלען וואָללטע,
ערווידערטע היעראויף לעכעלנד: עס איזט יא מאָג-
ליך, דאס דיעזער מאנן אָהנע בראננטוויין נאָך לענ-
גער געלעבט העטטע אונד איהם דער בראננטוויין
פֿיעלמעהר "מקצר ימים" געוועזען!

*) (דיא אונגארישען שטודענטען בייא מאהמוד פאשא.) דיא
אונגארישען שטודענטען, וועלכע נאך קאָנסטאנ-
טינאָפּעל גערייזט, אום אבדול קערים פאשא איינען
"עהרענ-זעבעל" צו איבעררייכען, וואורדען אם
17-טען דיעזעס אויך פֿאָן מאהמוד פאשא, דעם
שוואגער דעס סולטאנס, אין אודיענץ עמפּפֿאנגען.
נאכדעם דער פֿיהרער דער שטודענטענ-דעפּוטא-
ציאָן דיא איבליכע רעדע געהאלטען, ליעס זיך דער
שוואגער דעס סולטאנס מיט מעהרערען מיטגליע-
דערן דיעזער דעפּוטאציאָן אין איין פֿריינדליכעס
געשפּרעך איין. מיט בעזאָנדערער ניגיערדע ער-
קונדיגטע זיך דערזעלבע אום דיא שטערקע דער
אונגארישען האָנוועד-ארמעע, פֿערנער אום דיא
צאהל דער אונגארישען סאָלדאטען, וועלכע אין
דער געמיינזאמען עסטערייכ-אונגארישען ארמעע
דיענען. ער דייטעטע היעבייא לייזע דיא האָפֿפֿנונג
אן, דאס אים פֿאללע איינעס קריעגעס געגען רוסלאנד
דיא טירקישע רעגיערונג דאָך אויף איינע אונטער-
שטיטצונג זייטענס דער אונגארישען סאָלדאטען
רעכנען דירפֿע. — עס איזט זעלבסטפֿערשטענדליך,
דאס דיא שטודענטען זיך היעריבער ניכט אויס-
שפּראכען. — איינע שטונדע שפּעטער וואורדע
דיא שטודענטענ-דעפּוטאציאָן פֿאָם מיניסטער זא-
פֿעט פאשא עמפּפֿאנגען. נאכדעם איין מיטגליעד
דיעזער דעפּוטאציאָן דען מיניסטער אין איינער
שאָנען אנשפּראכע הערצליך בעגריסטע, גאב דיע-
זער דען געפֿיהלען זיינעס הערצענס אין פֿאָלגענ-
דען וואָרטען אויסדרוק: "מיינע טהייערען אונגא-
רישען ברידער! עס האט איינע טרויריגע צייט
געגעבען, וואָ אונגארן אונד טירקען זיך געגענזיי-
טיג אויפֿס העפֿטיגסטע בעקעמפּפֿטען. אללין דיא
טירקישע נאציאָן פֿערפֿליכט דאס אנדענקען אללי

"קיינע!"

""איך ניכט דורך מיך?""

"איך ניכט דורך דיך!"

נאכדעם נון זאָ אל המון, אין זיינע געדאנקען פֿער-
טיעפֿט, אויף אונד אבגינג, בליעב ער פּלאָטצליך פֿאָר
מירצא שטעהען אונד זאגטע: "מירצא! רעבאָ'ס לעבען
קאָננטע איך רעטטען, אבער דיר אונד דעם יודענטהום
בלייבט זיא פֿערלאָרען!"

""איך וויים, וואָראן דוא דענקסט! דוא דענקסט אן
איהרע טויפֿע, אן איהרען איבערטריטט צום קאטהאָלישען
גלויבען, וואס איהר לעבען רעטטען קאָננטע. אויך איך
דאכטע בערייטס דאראן; אבער נאך דעם שטרענגען שפּא-
נישען געזעטצע, קאנן זיא אויך דיא טויפֿע ניכט מעהר
רעטטען, ניכט זיא אונד ניכט דען קראָנפּרינצען, דא דיע-
זער זיא נאָך אלס יידין ליעבטע. דיא טויפֿע איזט ניכט
ריקווירקענד — אונד דאנן איזט זיא אלס געטויפֿטע נאָך
מעהר דען פֿערדעכטיגונגען אונד קוואלען אויסגעזעטצט.""

"אונד ווענן זיא אבער איינע געבאָרענע
קאטהאָליקין וועהרע!"

""וואס זאגסט דוא?"" (ריעף דער פֿאָן זיינעם זיטצע
אויפֿשפּרינגענדע מירצא.)

"דאס רעבא איינע געבאָרענע קאטהאָלי-
קין איזט!"

""שרעקליכער מאנן! אים נאמען גאָטטעס בעשוואָרע
איך דיך! שפּאננע מיך ניכט אויף דיא פֿאָלטער, מאכטע
מיך ניכט זאָ לאנגע, מאכע דיינען געהיימניס-
טהוערייען איין ענדע.""

"ווענן דוא מאנן ביזט אונד נאָך דען מוטה איינעס
קריעגערס האסט, האָרע רוהיג צו, וואס איך דיר ערצעהלע:
עס וואר אים יאהרע 1475, אלס אין מאלאגא דיא זיעג-
רייכען מאהאממעדאנער איינצאָגען, אונד אללע קאטהאָלי-
שען הייזער פּליגדערטען אונד זיא אין בראנד שטעקטען.
צו יענער צייט וואר איך וועגען געשעפֿטס-אנגעלעגענהייטען
אין מאלאגא, איך זאה יענעס עלענד דער קאטהאָליקען,
וויא זיא דורך מאהאממעדאנישע וואפֿען אין איהרע ברענ-
נענדען הייזער צוריקגעטריעבען וואורדען, אונד אויך דאָרט
לעבענדיג פֿערבראננטען. איך האטטע דאמאלס נאָך איין
געפֿיהל דעם מיטליידס פֿיר דיעזע נאצארענער, מיך דויער-
טע איהר עלענד. פּלאָטצליך ערבליקטע איך איין דרייא-יעה-
ריגעס קינד, וויא עס פֿאָן דען פֿלאממען אומגעבען וואר —
נאָך איינען אויגענבליק, אונד עס העטטע צו לעבען אויפֿ-
געהאָרט. אים נו שטירצטע איך מיך מיט לעבענס-געפֿאהר
אין דאס ברעננענדע הויז — אונד דאס קינד וואורד גערעט-
טעט! — דעם צווייטען טאגעס פֿאָרשטע איך נאך דען על-
טערן דיעזעס קינדעס, מאן זאגטע מיר, עס וועהרע דאס איינ-
ציגע קינד איינעס רייכען קאטהאָליקען געוועזען, אבער
מוטטער אונד פֿאטער זייען בערייטס פֿערבראננט. קיינער
וואָללטע זיך דיעזעס פֿערלאססענען קינדעס ערבארמען, מיך
דויערטע עס, עס זאה מיך זאָ גוטמיטהיג מיט זיינען שוואר-
צען אויגען אן, עס וואר זאָ שאָן אונד זאָ ליעבליך, גאָטט
האטטע מיך מיט קיינען קינדערן געזעגנעט — איך פֿאסטע
נון דען ענטשלוס, דיעזעס קינד אלס דאס מיינינע צו ער-
קלערען אונד נאהם עס נאך אלעקסאנדריען מיט, וואָ איך
עס ביינאהע רעליגיאָנס-לאָז ערצאָג. — דיעזעס קינד איזט
נון, וויא דוא עס מערקסט — רעבא!"

דער געוועזענע טאפּפֿערע אָבערקאָממאנדאנט דער
מאָהאממעדאנישען ארמעע, נעמליך מירצא, וואר ביינאהע
אָהנמעכטיג, אלס אל המון זיינע ערצעהלונג בעענדעטע;
זיינע איינען וואָרען שטארר אונד אונבעוועגליך אויף אל
המון געריכטעט. ער קאָננטע זיך קיינעס וואָרטעס בעמעכ-
טיגען, אום אויף דיעזע ערצעהלונג עטוואס צו ערווידערן.

"אונד דאך (זאגטע אל המון וויטער) איזט רעבא
איינע יידין, וואָהל ניכט דורך געבורט, אבער דורך גייסט
אונד זעעלע. זיא העגגט אן דען הויפּט-גרונדזעטצען דעם
יודענטהומס מיט פֿערשטאנד אונד פֿערנונפֿט, אונד דיא
אנגאהמע דער קאטהאָלישען רעליגיאָן וועהרע פֿיר זיא דאָך
דאס גראָססטע אונגליק, וויא דוא זיעהסט. קאָננטע עס ביז
יעטצט ניעמאנדעם געלינגען, זיא פֿאָן איהרעם גלויבען אב-
צובריגנען. זיא פֿעראבשיים דאס כריסטענטהום!"

""אל המון! (ריעף יעטצט מירצא, וויא איינער דער
פֿאָם טרוימע ערוואכט) ווירדע מאן דיר דאס גלויבען, דאס
רעבא איינע געבאָרענע קאטהאָליקין איזט!""

"יא! וויל איהר פֿאטער דאך ניכט פֿערבראננט וואור-
דע, וויא מאן אין מאלאגא גלויבטע, בלאָס דיא מוטטער
וואורדע פֿאָן דען פֿלאממען פֿערצעהרט! ערסט פֿאָר דרייא
יאהרען ערפֿוהר איך עס, דאס דער פֿאטער נאָך לעבע, אונד
אום זיינע פֿירכטערליכע ראכע געגען דיא מאָרדער זיינער
פֿאמיליע אויסאיבען צו קאָננען — איין פֿאנאטישער גייסט-
ליכער וואורדע."

""אונד ווער איזט ער?""

"קיין אנדערער (זאגטע אל המון) אלס: — טהאָ-
מאס דע טאָרקוועמאדא!" —

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

סע. עס איז איבערגעגעס איך מאָגליך, דאס רוס-לאנד מיט דעם צוריקטרעטען זיך איינען „שווינ-דעל" טרייבט. פעלליכט העגט עס דיא האָפנונג, דורך זאָלכע ערקלערונגען דיא טורקיא „איינ-צושלעפען", אים דיעזערבע זאָדאנן דעסטאָ זיכע-רער איבערפאָללען צו קאָנען. אין איזט גוט, דאס מאן דער רוסישען פאָלטיק גיע טרייט, דא בייא דערזעלבען זיך גיע בעשטימען לאָסט, אָב מאן עס מיט איינעם „ערנסטע" אָדער מיט איינעם „שווינ-דעל" צו טהון האבען.

* (מ י ד ד ה א מ ט פ א ש א א ו נ ד א י ן מ י ט א ר ב י י ט ע ר ד ע ר „ט ו י מ ס".) אין מטאר־בייטער דעם ענגלישען בלאטעס „טיימס" האטטע אם 15-טען דיעזעס איינע אויד־ענג בייא מידהאט פאשא, דער מטאר־בייטער דער ערזעהנ-טען צייטונג ערזוכטע מידהאט פאשא אים אויס-קונפט איבער דיא טורקישע פאָליטיק, דאמיט דיא וועלט נאך זאָ פיעלען ווידערשפעבערען נאכריכ-טען דער־איבער ענדלאך „מיינען וויין" ערהאלטע. — מידהאט פאשא ערווידערטע: מין פריינד! זיא מאנגען אידער צייטונג אין מיינעם נאמען פאָלגענ-דעס מיט בעשטימטהייט בעריכטען: אינזערע בעפאָללמעכטיגטען האבען דען אויפטראג, איך דער קאָנפערענץ מיט ענטשיידענהייט צו ערקלע-רען, דאס דיא פון פאָנגעשלאָסענע „איבערוואכונגס קאָממיססיאָן" אונטער קיינער בעדינגונג אונד מיי-נער פאָרם אנגעהמען. אויך דען פאָרשלאג, דאס דיא ערגענונג דער גיבעריגערע אין דען סלאווישען פראָווינצען אינזערעס ריעכס פאָן דער צוטשיט-מונג דער גראָס-מעכטע אבהענגע, מיסען ווייד אונטער אללען בעדינגונגען צוריקוויזען. אין שטאאט, וועלכער פון איינען פינקען פאָן עדלע האט, קאָנן אונד דאַרף זאָלכען פאָרדערונגען ניכט נאכגעבען. פיילך דראָהען אונס דיא מיטגליע-דער דער קאָנפערענץ מיט אידער אבריזיג, נון. דיעזען פאָלל ווידרען ווייד געוויס אינגנסט בע-דיערן. דאָך ווידרען ווייד טראָטצדעם דיא הערען לעבער אס נאמען נאָטטעס ריזען לאס-סען, בעפאָר ווייד אידער פאָרשלעגע אנגעהמען. מיט איינעם וואָרטע: דיא צוויא פינקטע, וועלכע דיא „איבערוואכונגס - קאָממיססיאָן" זאָ וויא דיא „ערגענונג דער גובערנערע" בעטרעפפען, מיסען ווייד אס פאָרהיגין אבלעהנען. איבער אללעס אנדערע לאָסט זיך וואָהל שפעלען. ווייד ווערדען אונס דיעסבעצילך אינגער שראָפ פער-האלטען. ווייד האָפפען דאהער נאך אומער איך איינע פיעדליכע לאונג דער אייגטאלישען פאָרא-גע. זאָללטע דיעס ניכט אינטרעפפען, זאָ זונד ווייד איך אללעס געפאָסט. אינזערע טורקישע ארמעע בעשטעהט אוס 600 באטאללאָנען, דיא יעדען אי-

פאָלליעטאָן.

דער שטערן-זעהער.

(42. פאָרטזעטצונג.)

מיצא, וועלכער אין דער צוויבע-האהלע דיא אנ-קונפט אל המון עדוואַרטעט, זאה נון דיעזען נאנען אי-סער פאסטונג פאָן איינער דונקלען וישע דער האהלע הער-בייסע־ינגען. אל המון נעוויס גלוהטע פאָר צאָרן אונד אויפגעגונג.

„פריינד! (ריף אל המון ביינאהע אויסער אטעם) איילע ווי, ווי זונד איך! הער ניכט מעהר זיכער! איך האבע איינען דומען שטייד בעגאנגען. וויא דיא ווייסט פיהרט דאָס דיעזער אונטער־אידישע נאנג דער האהלע אין יענעס נאָסע נעמאר דער אלהאמבראַ. וואָ אנטס קאָנג אבו אבדאללאה ווייג נעבעטע צו פערריכטען פפלעגטע. דיעזעס נעמאר פערוואונדעלטע איזאבעללא אין איינע קי-נע, וואָ וויא איהרע נעבעטע פערריכטעס, אונטער דער פאָלל-טהירע וואַרטעטע איך לאנגע איהרע אנקונפט. ענ-ליך טראָפ איך וויא נאנען אללען — אונד איך האבע דען מוטה ניכט, וויא צו ערמאָרדען! מאן זאגט, קאָנינג אונד קאָנינגנען העטטען איהרען איינענען שטערן, דער וויא בע-וואכט, אונד דאס וואנאר צו פערריכטען איהרע נעריכטע זעלבסט וויא נרימסינסטען ריוב־טהיר אין טרעקען פער-זעצטע אונד פערשיכט — איך גלויבע דאראן ניכט — אונד דאָך וואר אין נעוויסעס עטוואס. דאס מיך פאָס מארדע דער קאָנינין צוריקגעהאלטען האבע. — איך ווייס עס נאנג געוויס, דאס נור קאָנינין איזאבעללא דיא נראָס-טע פינדין דער ווידען אזוס, אונד פיר אונזערע פערטייבונג ווידקס; איהר נעבעט, בייא דעם איך דיא ערוויטטע, דיטטע-טע אייד דאריין. אן איהרע טאָרע העטטע פיעללייכט דער קאָנינ דען פינגער נאָסעס ערבליקס, אונד העטטע דיא זונדען אין ווינגס לאנדע נעלאָסטע. — (הער שלוג זיך אל המון אויף דיא שטיריגע) מיין מוטה איז עטעס נאנג נעוונקען. מיין פערשאנד שטעהט שטילל. עס איז. אלס אָב נאָסט ווידער. וויא איינסט בייא דער צעשטאר-רונג ערוויטלעמס, דיא שטראָפ אובער אונס דורכאוס פערהענגען וויל. דא ער אלל אונזער בעמוהען, אלל אונ-זערע קלוגען אונטערנעהמונגען הינטאנונטעס. אונד אונזע-רען פערשטאנד פערוויריט. (משוב הכמים אחור ודעתם יסכל.) — פליעהען ווי, פריינד! דעסטען ווי אונזע-אינען לעבען, וועגן ווי אונזערע ביידע ניכט מעהר דעס-טען קאָנגען! לייכט קאָנגטע דער קאָנג מיינעס פלאטצל-כען צוויבע־האָפפען ערשיינען נאכפאָרשען אונ פינדע, דאס פאָן ווייגער קריכע אין אונטער־אידישע צוויבע-נאנג הערטע־פערד."

„דאס איז פאָרליפען ניכט צו בעפריכטען (ערוויי-דערטע מיצא). דאס נעוויסעל איז מעהר אבערגלויביש אלס פאָרש-וויכטיג. עס איז טרעגע צום נאכדענקען אונד צום נאכפאָרשען, אונד גלויבט דאהער ליעבער אן צוויבע־יא. וואָרדע יא עטסס אולעגנסס אין קאָדאָוא אין פאָסטער קאָסטאָלק נור דאהער פפרבאנגט, ווייל ער אן צוויבע־יא נ י כ ט גלויבט אונד דאהער דער קעפצעריא אנגע-קלאגט וואר. איזאבעללא גלויבט נאנג געוויס. דאס דוא אין צוויבע־יע אונד אלס אָלכער פאָן אונטער דער ריכטען ערדע ערשיינען בייט; מאן ווייד דאהער נאר אינעם אונטער־אידישען נאנגע ניכט פאָרשען."

געגבליך לאָזשלאגען קאָנגען. זאָללטע איינע גראָ-סערע ארמעע נאָטהיג ווערדען, זאָ ווערד אונס בינ-נען קורצעס אויך איינע זאָלכע צור פערפיגונג שטעהען. אויך געוויהרע אונד מאָגאָנען האבען ווייר אין ריבעס מאסע. נור אן געבילדעטען אָפפי-ציערען, וועלכע אין זעלבסטשטענדיגעס קאָמ-מאנדאָ איבערגעהמען מאָגטען, האבען ווייר מאנ-געל. אונזערע ארמעע איזט געמלך אן 50 פינגטען צערשטרייט, וועסהאלב ווייר עבען זאָפיעלע פיה-רער נאָטהיג העטטען, נון, דאס איזט איינע אָפ-פענע שפראָבע. אים דיעזער איסערונג מאנן דיא קאָנפערענץ שאָן הייטע ווייסען, וויא זיא מיט דער טורקייא האלט. מידהאט פאשא האט „ס זו גע-הארצט הערוינגעזאגט, וועלכע פינגטע דיא טור-קייא אלס „דורכאוס אונאבהענגיגע" בעטראַכ-טעט, וועלכע ווייעדער זיא מינדעסטענס טהייל-ווייז גוט הייסען מאָכטע.

* (דאס אייפטרעטען דער 500 רוסישען אָפפיציערע.) אין פאָרגער ניממער האבען ווייר בעריכטעט, דאס 500 אָפפיציערע דער רוסישען זוד-ארמעע פאָן דעס אָבער-קאָממאנדאנטען געפאָרדערט האבען: ער מאָגע זיא זאָגליך אין דען קריעג פיהרען אדער אבער אין דיא ווינטער-קוארטיערע שיקען, דא זיא דיא שטראפאנען דעס לאנד-לעבענס גיכט לענגער ערטראגען מאָגען. איך דאס מעלדעטען ווייר, דאס דער אָבער-קאָממאנדאנט דיא דראָהונג איינגעשפאָכען, אללע 500 אָפפיציערע זאָגליך ערשיעסען צו לאסען. נון ווערד אים לעמבערג אָפ 17-טען דיעזעס טעלעגראָפירט, דאס דער אָבער-קאָממאנדאנט אים פערהאלטונגס-מאסרע געלט זיך נאך פעטערסבורג ווייענדעט. איך פירנד איינעס אים פעטערסבורג הערבאנגעלאנגטען בע-פעהלעס לייעס ער דען אייד איינען אָבערסט אונד זעכס אָפפיציערע ערשיעסען. דיא ארמעע, וועלכע ביזהער אין מישענעוו אין אינהייליכעס לאגער בילדעטע, וואָרדע איך דיא גאנגע זוד-גרענצע פערטהיילט. זאָ גלויבט מאן, דער גענאהר פאָר-בייגען צו קאָנגען, דאס ניכט איך איינמאל אין דער גאנגען ארמעע איינע עמפאָרונג זיך ערהעבע.

* (גראָפ פירסטנ ניקאָלאי נע-פ ע ד ר ל י ך.) מאן וויכטע זאָלאנגע אלס מאָגליך, דיא אוראזאכע דער ערקראנקונג דעס גראָפפירס-טען ניקאָלאי נעהיימהאלטען. — נאכדעם דיא „ווערט טראָטצדעם ערפאָרען, דאס דיעזע קראנק-הייט, וואָ ווייר בעריכטע נעמעלדעט, פאָן אינער רוסישען קוגעל הערריהרע, וויכטע מאן ווידער אבצולייגען; דאס דיא קראנקהייט איינע געפעהר-ליכע וויא. יא, אן אינעס ווייטערען מיטגע-

טהיילטען טעלעגראמעס דעס גראָפפירסטען אן טשעגאיעף הייסט עס יא איסהרליכלך, דאס דער געזונדהייטס-צושטאנד דעס גראָפפירסטען זיך טעגליך בעסערע. אללין דורך אבלייגען איזט נאך גיע איינע קראנקהייט קוריירט וואָרדען. איינע אוס פעטערסבורג איינגעטראָפפענע דעפעשע מעל-דעט נעמלך: דאס דיא קראנקהייט דעס גראָפ-פירסטען איינען זעהר געפעהרליכען באראקטער געוואָנען. מאן איזט אין פעטערסבורגער רעגיע-רונגס-קרייזען זאגאר שאָן עגטשלאָסען דעס גראָפפירסטען דאס אָבער-קאָממאנדאָ דער זוד-ארמעע אבצוגעהמען אונד דאמיט דען פעלד-צייג-מייסטער גראָפען טאָדטלעבען צו בע-טרייען. גראָף טאָדטלעבען האטטע אויך אס קרים-קריעגע אין קאָממאנדאָ, וואָבייא ער קוים מיט מיט דעם „לעבען" דאָפען געקאָממען, דא ער „האלב-טאָדט" געשלאגען וואָרדע. וועגן רוסלאנד קיינען אנדערן אבער-קאָממאנדאנטען צור פע-פיגונג האט, זאָ איזט עס געוויס וועניג צו בע-ווייטען. —

* (נאָך אייניגעס אבער טשעגראָפפיס אויסווייזונג אויס פראג.) אללע בלעטטער, דיא אין פראג ערשיינען, בייגגען דיעבער נאָך אָפלגענדע איינגעלהייטען: אלס טשעגראָף דען אויסווייז-בעפעהל ערהעלטע, דא וועגעטע ער זיך מיט אי-נעם שרייבען זאָפאָרט אן דען פיעדערפ פ' וויע-בער, שטאטטהאלטער פאָן באהמען. דיעזער זעל-דעטע יעדאָך דאס שרייבען „אינגעפפפעגטע צוריק. טשעגראָף זאגטע נייעדיגנס מיט זיגעס דיע-נער דאס שרייבען אן דען שטאטטהאלטער, דער עס אבער ווערדע ניכט אנגעהמען וואָללטע. עטעצט נאכ טשעגראָף דאס שרייבען „מיט רעצעפ'ס צור פאסט. דיא פאסט טרוג נון וואָהל דאס שרייב-בען, בראכטע אבער קיינע אנטוואָרט צוריק. אס רוסישען נייא-אראָעסטאָ זאגטע טשעגראָף אן פירסט מילאָ נאך בעלגראד אונד אן דען רוסישען גראָפ-פירסטען ניקאָלאי אין קישענעוו בעגלייטונ-שונגס - טעלעגראמעס. דיא ריק-אנטוואָרט אים בעלגראד לייטעטע: „ווייר דאנקען אהנען הערר גענעראל! פיר דיא גלוקווינשע, דיא זיא אונס אונד דעס סערבישען פאָלקע דערגעבראכט האבען, ווייר ווערדען זיא שטעטס אין גטעער ערגענערונג אללען אלס דען העלדענמוטהיגען (?) אָבער-קאָממאנדאנטען דער סערבישען מאָראוא-אונד טימאָק-ארמעע. פירסטען נאטאליא, פירסט מילאָן." — דיא ריק-אנטוואָרט אים קישענעוו לייטעטע: „הערר גענעראל! עפפפאנגען זיא מיינען דאנק פיר איהרע גלוקווינשע אונד איהר בעשטרעבען, איך ווינשע איהנען אין גלוקלכעס נייא-איהר. מיינע

אל המון האָרשע קוים, וואס איהם מיצא זאגטע, ער וואר נאנען פריינדס: „אייליג ווייר (ריף ע). אין שאפנען אייס פיר אונס קיינע עפפטנג מעהר. איך קענגע דיא נעהיטען ווענגע. אייף דענען ווייר דיעזעס לאנד אונ-ענדיגעס פערלאסען קאָנגען. נעהמען ווייר דיעזע דיעזע מראָבאָרען שעטצע מיט; דיא אונס צייט אינגעס לעבענס פאָר נאָטה רעטטען ווערדען."

„אונד ד ע ר ?"

„ווענ! (ריף אל המון מיט קראָפפפאָפטער שטיממע) ווענ מאנע נאָטה העלפען, מיצא! הייר איזט דער מאָרדער ווייגער גלייכגעטען! ערשטיך מיר! דאס אָרטע קינד, אלס איך עס דעס קאָנג אלס נייסעל איבערגאב. וואנטע מיך אונד אהנטע שאָן דיעזעס אינגליקוליגע עדדע. עס נאנטע מיך אינען „פחד", דער אבער ווייג טאָטטער גיכט דעס וואהרען נאָטטע, אָנדערן דיעזען קאָ-טהאָליקען אָפפפען ווייל! — מיצא, פיר דעכא איזט קיינע רעטטונג מעהר! אונד וועגן איך מיין נעהרען שטיק פיר שטיק צערבייסע, קאָנן איך דאָך קיינען אויסוויג צו איה-רער רעטטונג פינדען. איך האבע שאָן פיעלע פאָר דער אינקוויזיציאָן גערעטטעט, אבער איך מיטטע וועגנסטענס דען אָרט איהרעס קערקעס קענען."

„איהרעס ק ע ר ק ע ר ס?" (פראגע מיצא ערשראָקען).

אל המון ווייטהלטע אויס נון, וואס ער פאָן דער קאָנגען ערפאהרען.

„אל המון (ריף מיצא) דענקען ווייר דאָך אוס נאָטטעס ווילליגן נאך; ניכט עס דען; הייר נאר קיינע רעטטונג?"